

Vlaams
Parlement

vergadering **C59 – CUL8**
zittingsjaar 2013-2014

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 7 november 2013

VOORLOPIGE VERSIE

Niet citeren zonder de bron te vermelden

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het recente onderzoek van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD) - 2296 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de besparingen bij de openbare bibliotheken - 2315 (2012-2013)	3
Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een vertaalsubsidie voor non-fictiewerk - 248 (2013-2014)	11
Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het einde van Mano Mundo - 215 (2013-2014)	14
Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het aanleggen van collecties met vertaalde Nederlandstalige literatuur in de Vlaamse bibliotheken - 226 (2013-2014)	17

■

Waarnemend voorzitter: de heer Marius Meremans

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het recente onderzoek van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD) - 2296 (2012-2013)

Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over de besparingen bij de openbare bibliotheken - 2315 (2012-2013)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, minister, collega's, we hadden het gisteren in plenaire vergadering al even gehad over de besparingen en de financiële beperkingen waar de steden en gemeenten in Vlaanderen mee te maken hebben. De Standaard schreef gisteren ook al dat onder meer de vrijetijdsdiensten en de vrijetijdsactiviteiten van de gemeenten bij de eerste zijn die aan besparingsoefeningen zijn onderworpen.

Dat rijmt goed met een recente enquête van de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie (VVBAD), die enige ongerustheid mag veroorzaken. Ik geef u de cijfers. 125 bibliotheken hebben meegedaan met de enquête. De helft van de openbare bibliotheken moet bij de opstelling van de begroting voor 2013 en 2014 rekening houden met besparingen. Bij drie op tien van de getroffen bibliotheken bedroeg de besparing meer dan 10 procent van het budget. Op sommige plaatsen, in 4 procent van de gevallen, gaat het zelfs om meer dan 20 procent.

In de besparingsoefening worden tal van facetten van de werking van de openbare bibliotheken getroffen, maar het gaat vooral om de collectie, want het is herkenbaar dat wordt getracht om niet te snijden in het personeelsbestand. In 40 procent van de gevallen wordt het collectiebudget verminderd met meer dan 10 procent. Ook werkingsbudgetten en de investeringsbudgetten staan onder druk. Ook het personeelsbestand begint een afkalving te ondergaan, want 20 procent van de bibliotheken meldt dat het statutair personeel bij uitdiensttreding niet zal worden vervangen. Bij contractuele medewerkers loopt dat zelfs op tot 30 procent. Dat zijn toch wel ernstige verminderingen.

De vooruitzichten blijven somber. Een vierde van de bibliotheken heeft al zicht op de budgetten voor volgend jaar en twee derde van die groep verwacht verdere besparingen in 2014. De situatie is niet dit jaar begonnen, maar is al een paar jaar sluipend en voorzichtig aanwezig. Nu wordt de besparing versneld.

De beroepsvereniging VVBAD noemt de evolutie zorgwekkend, en ik volg haar daar uiteraard in, want de openbare bibliotheek is en blijft een basisvoorziening, dé basisvoorziening. Het is niet toevallig dat het eerste Vlaamse cultuurdecreet – na het Cultuurpact – dat er is gekomen na de tweede staatshervorming in de jaren 70, een decreet over de openbare bibliotheken was. De bibliotheek is een basisvoorziening, een plek voor cultuurvoorziening en cultuurverspreiding. Het is een plek voor overdracht van kennis en informatie, maar ook ontspanning en ontmoeting. Er zijn veel functies, veel aspecten aan bibliotheken.

De VVBAD overkoepelt ook de archieven, en die kennen dezelfde evolutie. Ze zijn het culturele geheugen van de steden en gemeenten.

Het zijn grote woorden, maar ik denk dat het waar is: ze zijn beide onmisbaar in een democratische samenleving.

We moeten er toch voor zorgen, collega's, dat de besparingen niet zo ver gaan dat de basisdiensten van archieven en bibliotheken in het gedrang komen. Ik denk niet dat iemand dit betwist, maar ik heb de indruk dat er een soort onvermijdelijkheid in de hoofden is

getreden: men denkt dat het niet anders kan omdat ook het bibliotheekwerk en het archiefwerk evolueren, informatiseren en digitaliseren waardoor de manuren minder worden. Dat is waar, dat heeft zeker een effect gehad, maar het zou een fantastische opportuniteit moeten zijn om het personeel dat daardoor vrijkomt, in te zetten op educatieve taken, op toeleiding en verspreiding, op het bereiken van kansarme groepen en groepen die 'ontlezen', om het lezen te bevorderen. Het zou een kans moeten zijn om nieuwe dimensies van de bibliotheek aan te wakkeren.

Er zijn vandaag veel openbare bibliotheken waarvan de leeszaal fungeert als een studieplek waar veel studenten de rust en de stilte komen opzoeken en waar ze tegelijkertijd de bronnen aantreffen. Het is een goed kader om in te studeren, ook voor iedereen die thuis niet over internet beschikt en er basisinformatie komt opsnoeren. Veel mensen komen er gewoon de krant lezen omdat het een soort overdekte agora is, waar allerlei informatie over de samenleving te vinden is.

Er zijn nieuwe functies en uitdagingen, die zouden er kunnen worden opgevangen, maar ik vrees dat de evolutie waar we nu tegenaan kijken in een andere richting gaat. Ik heb het deze morgen over Sport ook gezegd, ik ben een beetje ongerust over de evolutie van de beleids- en beheerscyclus (BBC) die eraan komt. De gemeenten zitten volop in het finaliseren ervan. Ze moeten hun beleidsplan en hun strategisch meerjarenplan aan de gemeenteraden voorleggen. Het loslaten van bepaalde criteria in de regelgeving leidt ertoe dat er beleidsruimte ontstaat en die wordt vaak beschouwd als de mogelijkheid om te besparen. Het is natuurlijk waar, het Vlaamse geld dat de gemeenten ontvangen voor de basisfunctie is maar een heel beperkt deel van het totale volume dat steden en gemeenten spenderen aan hun openbare bibliotheek.

Dit is een evolutie die me ongerust maakt, het loslaten van regels. Ik ben een 'communalist', laat daar geen twijfel over bestaan, maar een aantal zullen van de situatie profiteren om het bibliotheekwerk een stap achteruit te laten zetten. Ik wil er vanuit dit parlement blijven voor pleiten om de bibliotheek een rechtmatige plaats te geven.

En ik vind u daarbij een perfecte bondgenoot, minister, meer zelfs, u hebt met de inspiratienota de leiding genomen inzake de rol die de openbare bibliotheek van de toekomst moet spelen. Het is een uitstekend document dat de meervoudige functies en taakstellingen, en de plek van de bibliotheek in de samenleving heel goed duidt. Het is ambitieus en het etaleert niet alleen de accenten van het Vlaams beleid, u hebt ook geprobeerd om ze te vertalen naar het lokale terrein. De bibliotheek is een partner in cultuureducatie, moet het leesplezier stimuleren, de e-inclusie en mediawijsheid bevorderen, en informatievaardigheden bijbrengen, zorgen voor aangepaste dienstverlening voor personen met beperkte mobiliteit en voor moeilijk bereikbare doelgroepen, samenwerken met het reguliere onderwijs enzovoort.

Dat is een heel interessante en ambitieuze set uitdagingen.

Minister, dat is precies de reden waarom ik deze vraag stel. We zitten met grote uitdagingen en tegelijk met besparingen en die rijmen niet met elkaar, vandaar mijn vragen. Hoe reageert u op het onderzoek van de VVBAD over de bibliotheekbudgetten?

Zult u de subsidies voor lokaal cultuurbeleid in totaliteit indexeren? Ik meen dat de realiteit deze vraag ondertussen heeft ingehaald.

Welke stappen zet de overheid om de uitdagingen van de inspiratienota, uw visie op de bibliotheek, te realiseren?

Plant u nog overleg met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) en de VVBAD over de zorgwekkende budgettaire evolutie in de bibliotheeksector?

De voorzitter: De heer de Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Voorzitter, minister, collega's, ik heb een bekommernis in dezelfde geest. Voor alle duidelijkheid: deze vraag is niet ingegeven door een vorm van

kritiek op het beleid noch door het vaststellen van een tekortkoming van het beleid van de regering of van u in het bijzonder.

We zijn natuurlijk wel een beetje geschrokken door de bevindingen waar de heer Caron het al over had. In september hebben we de resultaten van de enquête van de VVBAD vernomen en ze spraken tot de verbeelding. We zien dat de helft van de 125 bibliotheken die een antwoord hebben gegeven, zegt dit jaar te moeten besparen. Bij 33 procent gaat het zelfs om meer dan 10 procent van het totale budget. Bij een kleine minderheid gaat het zelfs over een vijfde. Dat heeft natuurlijk te maken met de bijzonder moeilijke budgettaire omstandigheden waarin gemeenten vandaag zitten.

De oorzaken daarvan opsommen, dat is een ander debat, maar wat we wel moeten doen, is twee niveaus onderscheiden. We moeten daar niet flauw over doen, ik maak zelf deel uit van een bestuur, dus van de uitvoerende macht, op lokaal niveau. In de confrontatie met een bijzonder moeilijk budgettair keurslijf, is het natuurlijk een kwestie van keuzes maken, ook lokaal. Ik vind het iets te gemakkelijk, ook al ben ik lokaal bestuurder, om te zeggen: “als we niet dit, dan kunnen we niet dat”. Het heeft soms ook te maken met creativiteit en inventiviteit, maar ook met keuzes maken: wat houden we intact met de middelen waarover we beschikken bij het voeren van een gemeentelijk beleid? Ik kan u zeggen – en ik wil voor eigen deur vegen – dat wij althans ter plaatse proberen om het fenomeen bibliotheek, want dat is meer geworden dan een uitleendienst, zo goed mogelijk intact te houden, ook al is dat lang niet gemakkelijk en ik moet toegeven dat aan algemene besparingsmaatregelen ook de bibliotheek niet ontsnapt. We proberen alleszins om de bibliotheek niet te viseren en ik heb, naar aanleiding van het lezen van de enquête, het gevoel dat dat in bepaalde gemeenten wel gebeurt of dreigt te gebeuren.

Aan de ene kant hebben we de moeilijke budgettaire toestand, aan de andere kant hebben we een verwachtingspatroon. Ik wil daarvoor even verwijzen, minister, naar uw inspiratienota Bibliotheken en ik moet zeggen dat ik het een geïnspireerde inspiratienota vond. Ik vond dat de nota heel goed beschreef wat de bibliotheek vandaag en morgen is en moet zijn. Dat gaat over meer dan louter uitdelen van boeken, zoals destijds het geval was, zelfs meer dan een plaats waar mensen komen om hun krant te consulteren of in de leeszaal te zitten. U hebt er terecht op gewezen dat het steeds meer een centrum van informatie en kennis is, ook op het digitale vlak, een ontmoetingsplaats. Het moet een heel toegankelijke plaats zijn, daar heeft de heer Caron ook al op gewezen. Het is een plaats voor educatie, het is een plaats voor creatieve zelfontplooiing, er moet een collectiebeleid gevoerd kunnen worden. En dit alles schrijft zich in in het lokaal cultuurbeleid met een zeker ambitieniveau. Als je enerzijds daaraan wilt beantwoorden en anderzijds wordt geconfronteerd met de gevolgen van een moeilijke budgettaire situatie, dan is dat niet altijd evident verzoenbaar.

Minister, daarom heb ik gelijkaardige vragen. Denkt u erover na om extra maatregelen te nemen om de opdrachten van de lokale bibliotheken te blijven ondersteunen of te kunnen waarmaken? Bent u van plan om de besparingen op lokaal niveau te vervangen door de verhoging van de middelen – indexering of wat dan ook – via het decreet?

Maar ik wil het wat breder stellen. Collega's, wij hebben ook een verantwoordelijkheid. We moeten dat niet afschuiven op de uitvoerende macht. We moeten daar creatief over nadenken. Het zal in Vlaanderen zaak worden om met zijn allen een offensieve strategie te ontwikkelen om het belang van de bibliotheek te doen toenemen. Minister, zo staat het trouwens ook in uw inspiratienota. Er zijn verschillende mogelijkheden. Ik lees bijvoorbeeld over bibliotheken die het moeilijk hebben om minder evidente werken aan te kopen. Ze kiezen voor de mainstream, wat het leesgedrag beïnvloedt. Dan bevestig je de hele tijd jezelf. Misschien moeten we samen met de bibliotheken het debat voeren, bijvoorbeeld over groepsaankopen van verschillende werken. Ik weet dat een aantal bibliothecarissen daar niet voor staan te springen. Dit moet mogelijk zijn om de kosten voor die aankopen naar beneden te halen.

Ik hoor in de sector ook het pleidooi om binnen het decreet Lokaal Cultuurbeleid de minimumnormen voor de bibliotheken wat scherper te formuleren. Misschien moeten we daarover nadenken, om in de toekomst toch een zeker kwaliteitsniveau te blijven garanderen. We zouden ook kunnen nadenken over het gelijk doen stromen van werkprocessen. Dat debat loopt ook binnen onder meer de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezenen (VVBAD). Als bibliotheken zich verenigen, moet het mogelijk zijn om daar een efficiëntiewinst uit te halen zonder te moeten besparen op de werking. Dan kan worden overwogen om steunpuntorganisaties zoals Bibnet of Locus te ondersteunen, zodat ze de rol van coördinatie en regie voor de bibliotheken kunnen waarmaken. Met een relatief beperkte investering zou je een relatief groot effect kunnen sorteren. Het is evident dat we daarbij een belangenbehartiger als de VVBAD zouden betrekken.

Minister, u zult begrepen hebben dat ik u uitnodig om samen offensief na te denken. Niet vanuit een kritische geest, waarbij ik u verwijt iets niet te doen. Maar misschien moeten we met zijn allen, ook op het lokale vlak, daarover nadenken. Ik vind ook dat we de lokale besturen niet zomaar een vrijgeleide mogen geven. Ik weet dat dit botst met onder meer de planlast. Bij uitbreiding gaat het niet alleen over bibliotheken, maar over vele andere lokale cultuurinitiatieven. Ik heb gemerkt dat we daar in ons nieuwe Kunstendecreet ook oog voor hebben. We willen vermijden dat men, als je een overeenkomst maakt met een lokaal bestuur, in tijden van budgettaire schaarste of van politieke keuzes, zomaar dingen naast zich zou kunnen neerleggen. We zijn dus bereid om ook van lokale besturen een zeker engagement en een zekere duurzaamheid te vragen voor die sector.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Voorzitter, ook ik ben gegrepen door de vragen van de heren Caron en De Coene over het onderzoek van de VVBAD. De evolutie, collega's, is inderdaad zorgwekkend. Ik ben blij dat jullie deze zorgwekkendheid punctueel hebben geschetst.

Bibliotheken veranderen. Ze zijn niet langer enkel een uitleendienst van boeken. Er is ook een sociaal aspect. Kranten kosten veel geld. Ik ken mensen die elke dag naar de bibliotheek gaan om daar de kranten te raadplegen. Dat is al een nieuwe functie. Ook het e-boek kan daar worden gelezen – hoewel zich daarbij nog enkele probleempjes voordoen. Wij evolueren naar een nieuwe bibliotheek.

Ik ben het er volledig mee eens dat wij naar een verbrede vorm van bibliotheek gaan. De lokale besturen moeten uiteraard het engagement dat Vlaanderen hun oplegt, nakomen. Dat is nogal wies. Ik zit niet in een lokaal bestuur, en zeker niet in Vlaanderen. Maar mocht het zijn dat er besturen zijn die het decreet Lokaal Cultuurbeleid maar half of slechts gedeeltelijk toepassen en niet in de geest ervan handelen, dan moeten er toch bepaalde incentives bestaan, ook van uw kant, minister.

Met andere woorden, de bibliotheek is een basisvoorziening. Minister, ik heb in verband hiermee een paar punctuele vraagjes. Kunt u mij nog eens uitleggen hoe het komt dat er in 2011 en 2012 op dit vlak niet werd geïndexeerd?

En dan is er nog een element dat in de vragen van mijn collega's maar zijdelings ter sprake is gekomen: de collectievorming. Lokale bibliotheken spelen ook een belangrijke rol in de literatuur. Al was het maar omdat je er een aantal boeken die moeilijk vindbaar zijn in de boekhandel, kunt vinden, en dan bij uitstek in een bibliotheek van een grotere gemeente. De collectievorming is een andere functie van de bibliotheek. Bibliotheken zijn een doorgeefluik voor dergelijke boeken: oudere boeken die niet meer te vinden zijn maar die toch belangrijk zijn en een zekere waarde hebben. Dit is zo voor de schoolgaande jeugd, maar niet alleen voor hen. Minister, ik had hierover graag een toelichting gehad.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Ik kom heel kort tussen vanuit een chauvinistische Brusselse reflex: sinds de opening van Muntpunt staat de bibliotheek van de toekomst in Brussel. Ik ben heel trots dat we daar jaren vooroplopen. Het is een heel mooi voorbeeld van wat de bibliotheek van de toekomst zou kunnen zijn. Voor het overige sluit ik mij aan bij de vragen van mijn collega's. Zij hebben dat zeer goed verwoord.

De heer Marius Meremans: De bibliotheek in Dendermonde heeft een prijs gewonnen. Van chauvinisme gesproken – ik geef het maar mee. Minister, u hebt die bibliotheek trouwens bezocht. Wij hebben elkaar daar ontmoet, denk ik.

Er zijn hier zeer zinnige dingen verteld. Ik merk bij mijn collega's een soort van onrust of een beetje vrees dat er sowieso moet worden bespaard. De gemeenten zijn daar allemaal van overtuigd. De studie toont dat de besparingen niet algemeen zijn. Het is een gemengd beeld. Bibliotheken evolueren. Je kunt inderdaad door automatisatie een aantal personeelsleden die enkel manuele arbeid verrichten, verschuiven. De bibliotheken krijgen ook een andere rol. Maar de vrees is dat – als ik het goed verwoord – door besparingen de kwaliteit en de sociale functie van bibliotheken in het gedrang zou komen. Je kunt door synergieën en andere oplossingen besparen. Maar daardoor hoeft de kwaliteit van de dienstverlening nog niet in het gedrang te komen. Ik hoor hier toch een vraag naar waakzaamheid. Minister, hoe ziet u dit?

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik zou heel kort kunnen zijn door te zeggen dat ik mij aansluit, maar ik zal iets uitgebreider antwoorden en de context schetsen.

Het is zeer positief dat de belangenbehartiger VVBAD een monitoring doet en de toestand bekijkt. Zij meet de temperatuur en weet wat er in de sector leeft. Ik kan dat alleen maar toejuichen. Het is de eerste keer dat dit op die manier gebeurt. Het is dus moeilijk om vergelijkingen te maken. We zullen meer duidelijkheid krijgen in de loop van januari 2014, wanneer alle lokale besturen hun meerjarenplanning opmaken. Dan zullen wij tendensen kunnen detecteren. Wij weten ook niet of het vooral de bibliotheken met problemen zijn die de bevraging van de VVBAD hebben beantwoord. Of is het een algemene tendens? Wij moeten dit afwachten.

Uiteraard hebben wij onze bibliotheekstatistieken, de bios-gegevens. Die sector wordt door ons sterk gemonitord. Ook daar moeten we volgend jaar bekijken wat de tendens is.

Het is inderdaad zo dat de lokale besturen moeten op zoek gaan naar efficiëntie. Ze kampen met financiële problemen en moeten oplossingen zoeken. Wij blijven dit met argusogen opvolgen. Ik heb mijn diensten gevraagd om alle evoluties en tendensen goed op te volgen en dit goed te rapporteren.

Het Planlastendecreet, dat wij in dit parlement hebben goedgekeurd en waaraan wij uitvoering hebben gegeven in verschillende decreten, die hier ook werden goedgekeurd, vergt een andere aanpak. We zullen vooral kijken naar de realisaties van de lokale besturen op het einde van de rit. Om te realiseren wat wij vragen in het decreet Lokaal Cultuurbeleid zal men dus mensen en middelen moeten inzetten. Maar alleen focussen op de middelen, lijkt me niet correct. Dat is wat de heer Meremans zonet zei: het is niet omdat je je budgetten wat scherper stelt, dat de kwaliteit van de bibliotheekwerking daaraan ten onder gaat. Dat kan, maar dat is in sommige gevallen niet zo. We moeten goed bekijken wat daarvan de resultaten zijn. We zullen dat goed opvolgen.

Hoe gaan wij nu te werk? Het decreet is hier goedgekeurd. We hebben de Vlaamse beleidsprioriteiten. Daarin hebben we een heel duidelijke keuze gemaakt voor een hoogstaand kwalitatief aanbod, voor een hoogstaand kwaliteitslabel van ons openbaar bibliotheeknetwerk. Dat moet ook in de toekomst worden gegarandeerd. We geven daar heel wat subsidies voor. Daarvoor staat meer dan 55 miljoen euro per jaar ter beschikking. Dat komt neer op gemiddeld een derde van de middelen die de gemeenten ter beschikking hebben voor hun lokaal bibliotheekbeleid.

In 2011 en 2012 werden de subsidies voor de openbare bibliotheken binnen de perken van de begroting geïndexeerd en dat zal ook in 2014 zo zijn. U weet, collega's, dat er een aantal jaren een generieke maatregel is geweest. In 2014 wordt de volledige index toegepast.

Ik heb er altijd over gewaakt dat er geen besparingen zouden worden doorgevoerd op de budgetten die voor het lokale cultuurbeleid naar de steden en gemeenten gaan. Ik vind het zeer belangrijk dat het daar aan de bron begint. We hebben dat zeer uitvoerig besproken in de commissie, toen we het decreet hebben overlopen.

Ik voel nu dat er een aantal mogelijkheden zijn en ook suggesties van collega's om dat alweer bij te sturen. Het decreet is nog maar pas in werking getreden. We moeten rekening houden met de suggesties, maar het lijkt mij niet wijs om het decreet op korte termijn aan te passen aangezien we nog maar net in de commissie de bespreking hebben gehad.

Ik vind het ook heel gevaarlijk om de piste te bewandelen waarbij we vaststellen dat lokale besturen in financiële ademnood zitten en besparen, waarbij wij alles gaan opvangen. We hebben die discussie hier twee weken geleden gevoerd naar aanleiding van een beslissing in een heel specifieke gemeente die vroeg dat de Vlaamse overheid het probleem zou opvangen. Ik wil daar heel radicaal 'neen' op zeggen. Als wij dat signaal geven, geef ik u op een papiertje dat binnen dit en een tweetal maanden alle gemeenten fors zullen besparen op cultuur in de hoop dat Vlaanderen alles overneemt. Ik kan heel formeel stellen dat wij niet de intentie hebben om de besparingen die lokaal zouden worden doorgevoerd op te vangen. Aan de andere kant zijn de budgetten die naar de lokale besturen gaan voor cultuur en cultuurbeleid absoluut intact gebleven. Wij hebben daarop geen enkele besparing doorgevoerd.

Dank u, mijnheer De Coene, voor uw positieve reactie op de inspiratienota. Het was inderdaad de bedoeling om de lokale besturen een kader aan te reiken waarnaar zij konden kijken om zelf inspiratie op te doen. Vanuit de betrokken overheidsinstanties en steunpunten worden extra gemeentebesturen geïnformeerd en bij het opstellen van de beleidsdoelstellingen begeleid waar nodig, ook specifiek in verband met bibliotheken.

Mijnheer De Coene, u vroeg of bibliotheken niet beter kunnen samenwerken en samen aankopen. Daartoe bestaan al redelijk wat initiatieven met de ondersteuning vanuit Bibnet en LOCUS. Er zijn ook heel wat intergemeentelijke samenwerkingen. Er zijn heel mooie voorbeelden op het terrein.

'De openbare bibliotheek van morgen', de inspiratienota waar naar verwezen wordt, is niet zaligmakend. Het is de bedoeling dat gemeentebesturen daar op maat over kunnen nadenken. Los daarvan organiseren we ook heel wat projecten, trajecten, opleidingen en studiedagen. De gemeenten worden gefaciliteerd om dat te implementeren. Een aantal leuke voorbeelden zijn Bib op school, het e-boekenplatform, een meer managementgericht traject genaamd Publieke Werken, het transitie- en groeitraject Bib 2020 van LOCUS en Bibnet.

Ook met de conceptnota's Groeien/Doorgroeien in cultuur zetten wij in op de bibliotheken en geven wij concrete aandachtspunten die men kan implementeren. Het agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen heeft de opdracht om hier de vinger aan de pols te houden. Zij bekijken nauwgezet de tendensen.

Ikzelf en mijn medewerkers hebben regelmatig contact met zowel de VVSG als de VVBAD. Op het ogenblik dat deze enquête werd voorgesteld, was ik trouwens aanwezig. Ik heb die dus mee gelanceerd. Ik sta daar dan ook volledig achter. Dat gebeurde op het sectorevenement Informatie aan Zee.

Met het Planlastendecreet en het nieuwe decreet Lokaal Cultuurbeleid kozen we er expliciet voor om meer vertrouwen en autonomie te geven aan de lokale besturen. 2013 is voor hen een planningsjaar. 2014 zal meer duidelijkheid brengen over wat er effectief in die

meerjarenplanningen staat en wat de effecten zijn op het financiële plaatje. We moeten dat in kaart brengen en daar de nodige conclusies uit trekken.

Mijnheer Arckens, ook de collectievorming is een zaak van de bibliotheken zelf. Het is wel zo dat er ook daar begeleiding is. Ook daar is er samenwerking met de steun van Bibnet en LOCUS. Er is ook een voorstel vanuit de sector dat al besproken is in het boekenoverleg om naar een gereglementeerde boekenprijs te gaan. Dat is geen vaste boekenprijs, want buitenlandse ervaring leert dat dit niet goed werkt. Het gaat over een vork waarmee men wil voorkomen dat er aan de ene kant dumpingprijzen en aan de andere kant te hoge prijzen worden aangerekend. Dit zal nog verder worden bekeken. Momenteel zit dat nog in federale handen maar misschien komt het in toekomst wel naar Vlaanderen. Momenteel is daar nog geen duidelijkheid over.

In elk geval maakt dit deel uit van een beleid dat bibliotheken voeren inzake aankoop. Samen aankopen en collectievorming kan intergemeentelijk gebeuren of via samenwerkingsverbanden tussen verschillende bibliotheken.

Ik sluit me dus aan bij de bezorgdheid die hier is geuit, namelijk dat we dit goed moeten opvolgen. Begin volgend jaar zullen we daar meer duidelijkheid over hebben. De middelen zijn gegarandeerd, en verder rekenen wij op het gezond verstand van de lokale besturen.

We hebben een heel dicht bibliotheeknetwerk. In heel wat grotere gemeenten die destijds zijn gefusioneerd, is er een grote hoofdbibliotheek met daarnaast ook kleinere filialen. Daar ziet men vaak de tendens om die kleinere filialen te sluiten ten voordele van de grote centrale bibliotheek. Dat zijn geen gemakkelijke oefeningen. Toch is die oefening logisch. We zien een bibliotheek niet langer als uitsluitend een plaats waar we boeken afgeven. Er moet extra kwaliteit worden geboden zoals mooie leeszalen, omkadering, pc's, internet enzovoort. Men kan dat niet altijd aanbieden in de kleinere filialen. Dan gaat de kwaliteit achteruit. Bovendien ligt het bibliotheekbezoek in de centrale bibliotheek hoger dan in die kleinere filialen.

Dat zijn keuzes die lokale besturen maken waardoor de kwaliteit zeker niet achteruitgaat. Mensen verplaatsen zich met de fiets, het openbaar vervoer, de wagen, ook voor veel andere zaken. Er zijn ook tussenoplossingen waar bijvoorbeeld de bibliotheek naar scholen en rustoorden gaat en daar boekenpakketten aanbiedt. Men kan daar heel creatief in zijn. Het sluiten van kleinere filialen betekent niet per se een achteruitgang van de kwaliteit. We moeten dat niet te zwart-wit bekijken. Dit kan zelfs een hefboom zijn om meer kwaliteit aan te bieden in de lokale bibliotheken. We moeten er natuurlijk over waken dat dit inderdaad niet ten koste gaat van het aanbod en van de kwaliteit.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, u hebt zeer uitvoerig het kader geschetst. Daarmee is zelfs mijn repliek intussen gesneuveld.

Er komen nog uitdagingen zoals wat op het boekenoverleg is afgesproken en wat ook bij de opening van de Boekenbeurs vorige week aan bod kwam over de problematiek van aanbestedingen en collectievorming. Daarbij zouden de kwalitatieve criteria moeten domineren op de prijszetting, die veel te strak is, op de belangen van de lokale boekhandel in zijn samenwerking met de openbare bibliotheken, niet alleen om aan te kopen maar ook om klanten van elkaar door te verwijzen en om het lezen te bevorderen.

Ook wat de prijsreglementering van de boeken betreft, deel ik uw standpunt. In die zin zijn er nog een aantal uitdagingen voor morgen die niet altijd de prijs drukken. Als we voor kwaliteit kiezen, zal het zelfs net iets meer kosten dan wanneer we voor de dumping kiezen. De heer De Coene zei ook al dat bibliotheken nooit 'middle of the road' mogen zijn. De heer Arckens zei dat we ook de klassiekers uit de literatuur moeten kunnen terugvinden.

Ik vind het heel goed dat de VVBAD dat doet. Die monitoring komt terug zoals de Federatie sociaal-cultureel werk FOV dat doet voor het verenigingsleven. Het is interessant voor ons om te monitoren wat er effectief op het veld gebeurt. Er kan effectief ook nog veel meer samenwerking groeien. Op dat vlak ben ik het met u eens, minister. Zeker in een aantal landelijker gebieden is de intergemeentelijke samenwerking van bibliotheken ook echt aan de orde. Zoals vandaag met de OCMW's gebeurt, kan er met de backoffice van openbare bibliotheken veel worden gedaan. Ik heb het dan over het verwerken van boeken, het kaften en inschrijven van boeken enzovoort. Er kunnen nog heel wat efficiëntiewinsten worden gevonden zonder dat de dienstverlening aan de bevolking wordt verzwakt, integendeel. Men zou zelfs het netwerk van bibliotheken voor de burger kunnen verruimen als men het niet meer louter op het gemeentelijke vlak bekijkt. Dat zou ook toelaten dat bibliotheken in kleine gemeenten zich wat meer specialiseren. Wanneer zij bijvoorbeeld vooral kinderen en senioren op bezoek krijgen die minder mobiel zijn, dan kunnen zij daarvoor wisselcollecties inzetten samen met grotere bibliotheken om voldoende nieuwe instroom te krijgen. Dan is de problematiek van het sluiten van filialen ook minder drastisch en kan die worden beperkt. Ik moet ook wel beamen dat er in de persknipsels die ik dagelijks krijg, bijna altijd verhalen over bibliotheekfilialen staan.

Ik ben het ermee eens dat we kunnen rationaliseren. De pendel is in een aantal gevallen te ver doorgeslagen, waardoor er een aantal uitleenposten waren met een bedroevende infrastructuur en bedroevende collecties. We kunnen daar op een modernere en meer hedendaagse manier mee omgaan. Ik pleit dan ook voor samenwerking op het lokale vlak.

Ik ben geen vragende partij om vandaag het decreet Lokaal Cultuurbeleid in het kader van het Planlastendecreet te herzien maar wel om het goed te monitoren zodat we de effecten van wat er op het terrein gebeurt de komende jaren goed kunnen inschatten zodra we eventuele beleidscorrecties kunnen doorvoeren. En ik ben ook geen vragende partij om het financiële verschil toe te rijden. Ik deel uw mening dat indexering een normale evolutie is. Dat doet u ook. We hoeven niet vanuit de Vlaamse kas bij te leggen wanneer gemeenten besparingen doorvoeren. Dat zou een ongezonde situatie zijn. De bibliotheeksector is trouwens een goed gesubsidieerde sector. Laat ons dat ook maar eens hardop zeggen. Die sector verdient dat ook maar we moeten dan ook geen foute constructies voorstellen. Dat wil ik ook zeker niet.

De voorzitter: De heer De Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Minister, u hebt gewezen op het feit dat niet iedereen de enquête heeft beantwoord. Dat beïnvloedt inderdaad in die zin een beetje de resultaten, maar dan nog. Als men het percentage berekent van het percentage dat heeft geantwoord, dan heeft men nog een aanzienlijk percentage van besparingen.

Dit is geen pleidooi om te zeggen dat als een lokale autoriteit ervoor kiest om fors te besparen in een bepaalde sector, de hogere overheid moet inspringen om het gat toe te rijden. Ik heb ook gewezen op de verantwoordelijkheid van lokale besturen en op de keuzes die zij maken. We verwachten dat dat bewuste en goed onderbouwde keuzes zijn.

We moeten ons echter ook bewust zijn van twee fenomenen. Als men inderdaad weet dat in veel gemeenten het vet van de soep is, terwijl er ook bij de hogere overheid een zeker verwachtingspatroon is zoals trouwens neergeschreven in uw inspiratienota, dan stellen we vast dat het moeilijker wordt om met minder geld steeds meer te doen. Nu al zou het heel mooi zijn indien we met hetzelfde geld evenveel zouden kunnen doen. Ik merk ter plaatse dat er te weinig wordt samengewerkt. Of het nu gaat over Herman Koch, nu in de actualiteit door de verfilming van zijn boek *Het Diner*, of over het zoveelste boek van Herman Brusselmans, wat belet bibliotheken vandaag om op intercommunaal vlak, op Vlaams niveau of op het niveau van de provincie, een aankoopbeleid via groepsaankopen te voeren waarmee de prijzen kunnen worden gedrukt? Kan dat haaks staan op het pleidooi van bijvoorbeeld onafhankelijke boekenhandels om te zeggen dat ze dan nog meer in de buitenbaan gaan lopen? Ik geloof dat niet. Men zou evengoed in de offerteaanvraag specifieke eisen kunnen

stellen over kwaliteit en nazorg bij aankoop. Het ene hoeft dus eigenlijk niet negatief te zijn voor het andere.

Meer nog, wat zou beletten dat bijvoorbeeld Confituur probeert een cluster te maken om op die manier de concurrentie op dat vlak te kunnen aangaan? Het is in die zin dat ik die steun vraag. Als we verwachten of verlangen dat bibliotheken beter samenwerken, dan moet dat ook georganiseerd worden. Misschien is het nodig om een aantal bemiddelende organisaties een ondersteuning te geven zodat zij die rol van facilitator kunnen spelen. Op die manier zou men met een relatief lagere tegemoetkoming heel veel effecten kunnen bereiken. Daar ben ik echt van overtuigd.

In een stad waarvan de deelgemeenten nog een sterke identiteit hebben, is het vaak niet eenvoudig om filialen te sluiten. Dat ligt immers zeer gevoelig. De belangrijkste argumenten om dat niet te doen zijn de nabijheid en de identificatie.

Aan de andere kant geef ik u gelijk. Soms moeten we dat durven te doorbreken. We moeten ons afvragen wat we eigenlijk willen doen. Willen we een plaats die goed is voor iedereen? Of willen we overal kleine plaatsjes die nergens tot bevrediging leiden?

Ik hoop alvast, en ik begrijp dat ook uit uw antwoord, dat we waakzaam zullen zijn. U hebt gezegd over de monitoring dat u uw eigen diensten en de instanties die daarvoor in aanmerking komen, de opdracht geeft om die evolutie te bewaken. We moeten dat absoluut doen.

Het laatste dat een stad of een gemeente zou moeten doen, als het iets van het sociale weefsel intact wil houden, van de beleving van de stad of van de gemeente, is het inperken van de bibliotheek. Vaak is het het echte kloppende hart van een stad of gemeente. Het laatste wat u moet doen als u zuurstof wilt voor komende generaties en als u mensen wilt ontmoeten, is beknibben op de bibliotheek. Ik zal het nog een beetje provocerder stellen, een beetje à la Florida: als het slecht gaat, zouden we eigenlijk meer moeten investeren in de bibliotheken.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik wil nog eens herhalen dat zowel LOCUS als Bibnet echt wel bezig zijn met de samenwerking tussen gemeenten en ook tools aanbieden. Nog niet aangehaald is de provincie. U weet dat we met het witboek Interne Staatshervorming een aantal taken scherp hebben gesteld. Een van de taken die wij behouden hebben voor de provincies, is het streekgericht bibliotheekbeleid zodat bibliotheken ook kunnen samenwerken op het vlak van informatica en dergelijke. Ook daar is een belangrijke taak weggelegd voor de provincies om de bibliotheken te doen samenwerken. Ik wil gewoon nog eens mee inbrengen dat ze heel expliciet de taak hebben en die ook kunnen opnemen. Veel provincies doen dat ook effectief.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Philippe De Coene tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over een vertaalsubsidie voor non-fictiewerk - 248 (2013-2014)

De voorzitter: De heer De Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Voorzitter, minister, collega's, we zijn met een aantal mensen opnieuw naar de internationale boekenbeurs geweest, de Frankfurter Buchmesse. Voor alle duidelijkheid: die uitstap werd gedeeltelijk betaald door het Vlaams Fonds der Letteren en gedeeltelijk door de leden of hun fracties. U weet dat we reizen om te leren en we hebben

daar veel dingen geleerd. Een zaak is ons echt opgevallen, namelijk dat er misschien een kans niet wordt benut om een bepaald soort boeken aan bod te laten komen in het buitenland.

Minister, ik ga meteen over tot mijn vraag. Zou u bereid zijn om in een, weliswaar beperkt, budget te voorzien voor het fonds om ook vertalingen van non-fictie te kunnen ondersteunen? Of ziet u andere mogelijkheden of instrumenten om de vertalingen in die sector te kunnen realiseren?

Waarom vraag ik u dat? Een aantal collega's zijn er getuige van dat we de rondgang gedaan hebben van onder meer de Vlaamse uitgeverijen – we hebben ook anderen bezocht – en we hebben daar vaak hetzelfde verhaal opgepikt. Indien er een beetje financiële ondersteuning zou zijn om de vertaling van literair werk in de non-fictie te ondersteunen, dan zou de verspreiding in een ander taalgebied daar verschrikkelijk mee geholpen worden. Het is een hefboom, weliswaar een beperkte hefboom, die toch resultaten kan boeken.

We kregen daar het voorbeeld van een uitgeverij van een boek dat gemaakt werd naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de Grote Oorlog. Het is een Vlaams werk met spotprenten van verschillende landen en dat is vrij nieuw, meestal beperkt het zich tot één land. Op die wijze wordt een heel nieuw inzicht gegeven over de mentaliteit van toen. Het is, ondanks de dramatische context, ook heel aangenaam om het te bekijken. Het is ook een bijzonder mooi boek. In Engeland bestaat er interesse voor, maar men botst op de vertaalkost. De uitgeverijen leren ons dat indien er een budget zou zijn van ongeveer 250.000 à 300.000 euro per jaar, het mogelijk zou zijn om ongeveer dertig vertaalprojecten te doen – de vertaling van het ene project kost natuurlijk meer of minder dan het andere.

Ik zou daarvoor willen pleiten. Ik weet dat ik nu eigenlijk wel om een soort financieel instrument vraag, maar ik denk dat het van belang kan zijn. Ik kijk even naar wat er in Nederland is gebeurd. Ik zie dat men het daar in de sectie non-fictie ook heeft gedaan en de auteurs zijn niet van de minsten, levend of niet-levend: Rens Bod, Jan Brokken, Geert Mak, Fik Meijer, Tjerk Ridder, Govert Schilling. Het zijn allemaal mensen die werken hebben gepubliceerd in de non-fictie. Ik denk dat Geert Mak bij het brede publiek wellicht de meest bekende is. Er is ook een auteur die 'sinds kort' is overleden, genaamd Erasmus, ook die heeft men vertaald. Er is sprake van vertalingen voor China, Israël, Egypte, Kroatië, Duitsland. Het zijn vrij omvangrijke afzetgebieden. U hebt de ambitie waargemaakt om Vlaanderen samen met Nederland over enkele jaren gastland te laten zijn in Frankfurt. Dat is heel sterk mede uw verdienste. Het is heel lovenswaardig, ik was daar erg over te spreken. Als we de internationale ambitie verder willen onderstrepen, zouden we zoiets moeten doen. Ik meen dat het een heel nuttige subsidie kan zijn.

Ik was eigenlijk een beetje verbaasd over hoe weinig geld het eigenlijk gaat. Ik vroeg me af of het echt daarop botst, maar ze hebben ons haarfijn uitgelegd dat het dikwijls het verschil maakt in de toevloed van vragen die men krijgt, voor een 'go' of 'no go'. Die kleine trampoline maakt soms het verschil, temeer daar men vaststelt – en dat is de sterkte van ons cultuurgebied – dat onze auteurs, onze uitgevers een toch wel bijzonder hoog niveau halen. Als we het kleine cultuurgebied bekijken, dan zijn we bijzonder sterk bezig ondanks onze kleine geografische omvang en het beperkte aantal mensen. We hebben een heel sterke kwaliteit, er bestaat interesse voor, maar het is soms zaak om een bijdrage te doen voor de non-fictie. De vraag is dan ook simpel, minister: is er enige liefde mogelijk?

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Voorzitter, minister, ik ga volledig akkoord met de heer De Coene. Ik heb mij eigenlijk al altijd afgevraagd hoe het komt dat de non-fictie niet in het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) zit. Blijkbaar schatten wij onze zogenaamde non-fictie nogal laag in of zijn we er onzeker over. De heer De Coene schetst heel terecht dat er een aantal auteurs zijn, levende of niet meer levend, die absoluut de moeite waard zijn, van wie het buitenland zeker kennis mag hebben.

Natuurlijk mogen we Vlaanderen en Nederland niet vergelijken. Er is een schaalgrootte van pakweg een op drie. U noemt een aantal auteurs, mijnheer De Coene, maar echt waar, een schaalgrootte van een op drie betekent echt heel veel. Wat men in Nederland kan doen met auteurs ten aanzien van het buitenland, dat kan men hier niet doen. Ik kan u wel dadelijk een naam of tien geven van auteurs in de non-fictiesector voor wie we zeker niet beschaamd moeten zijn om hen aan het buitenland bekend te maken. Ik heb het zelfs nog niet eens over werken die zich situeren op het eerder academische vlak of op het vlak van de schoolliteratuur. Er is genoeg in Vlaanderen om in Nederland, Duitsland maar ook elders in de wereld, in het uitstalraam te leggen, maar dan uiteraard in vertaalde versie.

U geeft de cijfers, mijnheer De Coene, en ik meen dat een of ander mogelijk moet zijn. Er zijn twee mogelijkheden. Ofwel breidt de actieradius van het VFL zich uit met non-fictie ofwel moeten we een klein flankerend beleid voeren. Ik ondersteun uw vraag volledig. Het is iets waar ik nog nooit over nagedacht heb, maar het is een evidentie. We kunnen een klein flankerend beleid voeren op het letterenvlak van non-fictieliteratuur, naast het bestaande klassieke aanbod binnen het VFL.

De heer Marius Meremans: Ik kan me hier alleen maar bij aansluiten. Ik heb me die vraag ook gesteld. Met de herdenking van 100 jaar Grote Oorlog zal er waarschijnlijk ook meer vraag zijn naar dergelijke non-fictiewerken.

Ik kan me dus alleen maar bij de vraag van de collega's aansluiten, het is vandaag blijkbaar onze grote aansluitdag, maar dat is ook wel eens interessant.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, dames en heren, ook ik heb heel veel sympathie voor de vraag. Ik heb er trouwens al uitvoering aan gegeven in die zin dat we heel expliciet in de taak van het VFL, in de beheersovereenkomst, de aandacht voor non-fictie hebben gezet. Het is een aandachtspunt en het is als beleidsmaatregel meegegeven.

Ik weet dat men daar heel graag extra budget voor zou hebben, maar dat is op dit moment niet zo evident, er is ook niet in voorzien in de middelen die we aan het VFL geven. Ik heb er alle begrip voor dat het niet gemakkelijk is. Binnen de budgetten van Cultuur ben ik aan het bekijken of we bijvoorbeeld een stuk van het budget voor internationaal cultuurbeleid in de richting van de vertalingen van non-fictie kunnen sturen. Het is nog niet helemaal rond, we zijn nog aan het zoeken. In elk geval is het een engagement om op zoek te gaan naar middelen. Ik kan niet in nieuwe middelen voorzien, ik zal ook geen extra middelen krijgen, het zal om een verschuiving gaan binnen de budgetten. We zijn het aan het bekijken omdat ik besef dat het heel belangrijk, zelfs essentieel is.

Het staat in de beheersovereenkomst, het is altijd een aandachtspunt van mijn beleid geweest, maar nu ontbreekt de extra hefboom, de extra middelen. Ik zal verder bekijken hoe we dit kunnen oplossen.

Over de Frankfurter Buchmesse wil ik heel kort nog meegeven dat het 'bidbook' is ingediend. Het is klaar, het werd ons, mij en mijn collega uit Nederland, deze week maandag, officieel overhandigd op de Boekenbeurs. Ik hoor dat er positieve geluiden zijn. We hopen dat het goed afloopt. In elk geval is de eerste belangrijke stap gezet, het 'bidbook' is ingediend.

Er werd ook gevraagd of er nog andere instrumenten zijn die van pas kunnen komen of die kunnen worden ingezet voor de vertaling van non-fictie. Uitgeverijen zouden een beroep kunnen doen op CultuurInvest of andere economische steunmaatregelen, maar het is dan natuurlijk belangrijk dat er een marktpotentieel is en het is niet gemakkelijk om dat aan te tonen. Voor mij is het belangrijk dat het via het VFL zou kunnen verlopen. Het is daarom dat wij op zoek zijn naar een oplossing. Ik dank u voor de vraag en de ondersteuning. Ik voel dat het moet gebeuren, en dit is een extra stimulans om te bekijken waar we nog kunnen schuiven in de begroting.

De voorzitter: De heer De Coene heeft het woord.

De heer Philippe De Coene: Voorzitter, minister, ik wil u danken voor het voorzichtige engagement. Bedankt ook omdat u er op een, laat ons zeggen, creatieve manier naar op zoek wilt gaan binnen de beschikbare middelen binnen uw departement of in samenwerking met andere departementen.

Zoals u zelf al aangeeft: het is een beetje een moeilijke sector, want we weten nooit op voorhand of het wel zal aanslaan. Dat is natuurlijk ook de moeilijkheidsgraad bij de buitenlandse uitgevers. Men is wiskundig nooit verzekerd van een resultaat. Je kunt dat niet weten. Dat is zo grillig en onvoorspelbaar. Dat is een beetje hetzelfde bij fictie. Ik heb die gesprekken zelf meegemaakt. We werden plots betrokken bij gesprekken met buitenlandse uitgevers om fictie te vertalen en te verspreiden. De afwegingen die men soms maakt om auteurs te selecteren, zijn absoluut niet rationeel. Dat heeft te maken met de opperste vorm van tastzin, zoals ik het maar zal noemen. Dat is heel vreemd. Hier is het hetzelfde: als je het niet doet, weet je het niet en het is alleen maar door het te doen dat je het zal weten, maar om het te kunnen doen, heb je wel die middelen nodig.

Minister, ik ben in elk geval blij dat u bereid bent om binnen de gegeven opdracht te onderzoeken of die middelen kunnen worden uitgebreid, al dan niet op een creatieve of zelfs zeer creatieve manier.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

– *De heer Philippe De Coene, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

■

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het einde van Mano Mundo - 215 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, toen ik mijn twee vragen opstelde, was ik mij er niet van bewust dat ze een verband hadden met elkaar: ze gaan allebei over samenleven, verbinden, diversiteit, participatie en nieuwe publieken. En ze gaan allebei ook over best practices in verband met diversiteit. Ik weet al op voorhand dat u heel weinig zelf kunt doen. Maar ik wil vooral mijn bezorgdheid uiten.

Op 10 oktober 2013 maakte de raad van bestuur van Mano Mundo bekend dat er geen nieuwe editie komt van Mano Mundo in het recreatiedomein De Schorre in Boom. Dit jaar nog vierde Mano Mundo zijn twintigste verjaardag. Wat ooit begon als een barbecue voor verdraagzaamheid was uitgegroeid tot een mondiaal festival, dat op 11 en 12 mei van dit jaar nog 80.000 festivalgangers naar Boom lokte. Dat zijn niet de klassieke witte festivalgangers. Het is een heel gekleurd festival. Er gaan veel gezinnen van heel verschillende origine naartoe. Het is een feest van het samenleven.

Mano Mundo haalde zijn geld uit de verkoop van drank en eten, maar deed vooral een beroep op subsidies van de federale en Vlaamse overheid en vanuit het Antwerpse provinciebestuur. Het festival kreeg dit jaar echter minder subsidies en de organisatoren menen dat de beschikbare middelen niet meer volstaan om een gelijkwaardig festival, zowel in omvang als in kwaliteit, neer te zetten.

Mano Mundo is niet zomaar een van de honderden muziekfestivals die ons land rijk is. Het is een van de enige festivals die verdraagzaamheid en toegankelijkheid zo hoog in het vaandel voeren. We hebben in deze commissie vaak de mond vol van meer participatie en hoe we dat moeten doen. Mano Mundo is een heel mooi voorbeeld van hoe dat kan. Het is een laagdrempelig festival dat een mix van culturen in alle facetten belicht: eten, kledij, muziek,

debatten en veel meer. Het festival wil inzetten op ontwikkelingssamenwerking en sensibilisering met betrekking tot mondiale solidariteit.

Ik citeer hun eigen visie: “Mano Mundo staat voor een uitgesproken visie op een rechtvaardige en leefbare wereld voor iedereen, noord én zuid, nu én in de toekomst. Ontwikkeling mag geen gunst zijn van enkelen maar is een recht voor elk. We pleiten dan ook voor een recht op waardig leven in al zijn aspecten. De noordzuidbeweging is hierbij een essentiële partner.” Mano Mundo was ook een sterke samenwerking tussen 11.11.11, Wereldsolidariteit en meer dan duizend vrijwilligers, socio-culturele organisaties en het Antwerpse provinciebestuur.

Nu het doek valt over een festival dat volgens mij een grote maatschappelijke meerwaarde had, heb ik volgende vragen. Minister, hebt u al contact gehad met de organisatoren van Mano Mundo in het kader van hun recente beslissing om het festival op te doeken? Zo ja, welke boodschap brachten zij u? Wat vindt u van de stopzetting van dit festival ten gevolge van de verminderde subsidies? Kunt en zult u iets ondernemen om het festival toch opnieuw te laten plaatsvinden? Gaat u de organisatoren wijzen op mogelijke pistes voor het voortzetten van het festival?

Zeer belangrijk is ook dat er een hele knowhow verloren dreigt te gaan in verband met hoe je zo'n festival organiseert en hoe je die diverse publieken kunt bereiken. Dat gaat nu allemaal verloren met het opdoeken van dit festival.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Idrissi, het festival Mano Mundo is een initiatief van de provincie Antwerpen. De provincie Antwerpen is vertegenwoordigd in de raad van bestuur. Het is zelfs zo dat personeelsleden van de Dienst Noord-Zuidbeleid van de provincie heel actief meewerken aan het festival. Het merendeel van de subsidies komt van de provincie. Voor de editie van 2012 was er een totaal aan subsidies van 368.000 euro. Hiervan kwam 247.000 euro van de provincie Antwerpen. Vanuit Vlaanderen werd steun gegeven aan Mano Mundo in het kader van het Participatiedecreet. Het gaat om subsidiëring van evenementen ter bevordering van de participatie. Het festival ontving 30.000 euro voor de editie van 2009 en 50.000 euro voor de editie van 2012. Voor 2013 werd geen aanvraag ingediend en er werd dan ook geen subsidie verleend.

De bijdrage van Vlaanderen is relatief gezien dus beperkt. De beslissing van “verminderde subsidies”, waarnaar u verwijst, is er een van de provincie Antwerpen.

De subsidielijng Grootschalige cultuur-, jeugd- of sportevenementen', in het kader waarvan Mano Mundo subsidies vroeg, verdwijnt in het nieuwe Participatiedecreet. Deze piste is dus niet meer mogelijk. Uiteraard staat het hun vrij om op andere posten in de begroting, bijvoorbeeld het Kunstendecreet, een aanvraag in te dienen. Die aanvraag zal dan ook in die zin beoordeeld worden.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, dank u. Ik zei in het begin dat ik deze vraag stelde vanuit de bezorgdheid dat een dergelijke belangrijke goede praktijk nu verloren gaat. Niet: 'dreigt verloren te gaan' maar 'verloren gaat' want het doek is al gevallen. Ik begrijp uit uw antwoord dat dit een beslissing is van een lager bestuur, van een provinciebestuur. In het kader van de vraag over het bibliotheekwezen hebben wij dit ook aangestipt. Het is natuurlijk bijzonder jammer dat op lagere niveaus belangrijke projecten, zoals Mano Mundo, projecten die belangrijk zijn voor de samenleving of voor de diversiteit, projecten die geslaagd zijn en die door niemand worden gecontesteerd, verdwijnen. Zeker ook omdat ik meen begrepen te hebben dat diversiteit en samenleving belangrijke aandachtspunten zijn van de Vlaamse overheid. Ik weet dat u niet meteen iets met deze bezorgdheid kunt doen, maar het valt mij

toch op dat twintig jaar expertise hier gewoon wordt weggevaagd. Niet omdat het project niet goed of geslaagd is, maar gewoon omdat er andere keuzes worden gemaakt.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mevrouw Idrissi, ik deel uw inhoudelijke bekommernis. Maar het is wel een keuze die men ginds moet maken. Het spijt mij zeer, het moet mij van het hart. Ik heb er ook sympathie voor, maar ik zou u aanraden om uw collega's in de Antwerpse provincieraad aan te sporen om daar de vragen te stellen die moeten worden gesteld. U kunt, zoals minister Schauvliege zei, nog altijd een projectsubsidie aanvragen op een andere lijn. Los daarvan is dit een goede testcase, naar aanleiding van de discussie over de eigen inkomsten in het kader van het Kunstendecreet. Dat was net voor de herfstvakantie. Van mij mag een festival gratis zijn. Geen probleem. Maar de vraag is of de overheid noodzakelijkerwijs dat gat moet dichtrijden. Ik vind dat een fundamenteel punt. Ik wil de discussie niet openen, maar ik wil deze bedenkingen toch meegeven. Met alle sympathie, maar: 'There's no such thing as a free lunch.'

Mevrouw Yamila Idrissi: Mijnheer Caron, u hebt mij heel bewust niet horen spreken over meer subsidies. Ik wil een bezorgdheid delen. Het Vlaams Parlement is daarvoor de beste plek om daarover het debat aan te gaan. Ik weet dat men op dat niveau of op andere niveaus die beslissing moet nemen. Maar het is belangrijk omdat het een festival is dat niet alleen voor Antwerpen belangrijk is maar dat ook een regionale uitstraling heeft. Het is een voorbeeld van een goede praktijk om laagdrempelig te zijn en verschillende publieken te bereiken. Ik denk dat u die bezorgdheid wel met mij deelt.

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

De heer Marius Meremans: Er zijn heel veel festivals met heel veel waarde. Ik onderschrijf zeker ook de waarde van Mano Mundo. Het gaat over waarden als diversiteit bevorderen en respect voor elkaar. Misschien kan die lagere overheid zeggen dat zij andere initiatieven wil bevorderen omdat zij hen om die doelstelling te bereiken belangrijker en structureler vinden dan een gratis festival. Dat kan best zijn. Een andere overheid maakt hier een andere keuze. Ik vind het niet onze taak om dat terug te schroeven. Volgende week krijgen we dan misschien een discussie over de Gentse musea want de directies van die musea hebben een brief geschreven naar het stadsbestuur.

Mevrouw Yamila Idrissi: Mijnheer Meremans, ik heb niet om meer subsidies gevraagd.

De heer Marius Meremans: Ik onderschrijf zeker de waarde van dat alles, maar we moeten voorzichtig zijn. Daarvoor zijn er echelons. Ik ben niet zo'n grote fan van provincies, ik geef dat grif toe. Ik hoor anderen zeggen dat ze hun waarde hebben. De mensen die zeggen dat ze een grote waarde hebben, moet je die waarde toeschrijven. Ik onderschrijf die waarde, maar er gaan nog zaken zijn waarvan we zullen zeggen dat het interessant was. *(Opmerkingen van de heer Bart Caron)*

De heer Marius Meremans: Ja, maar in Gent zit de N-VA niet in het bestuur en dat heb je daar ook.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Nogmaals, ik wil hier niet de discussie openen over de vraag of de Vlaamse minister van Cultuur meer subsidies moet geven aan Mano Mundo. Ik heb van in het begin heel duidelijk gezegd dat het gaat om een bezorgdheid voor een aantal belangrijke projecten. Ik onderschrijf wat de heer De Coene daarnet heeft gezegd en wat we in het Kunstendecreet hebben ingeschreven: lokale besturen, of dat nu gemeentelijk of provinciaal is, moeten een engagement aangaan in verband met duurzaamheid en met projecten die al lopen. Het gaat echt wel om twee zeer belangrijke goede praktijken over diversiteit. Ik vind dit in deze commissie een debat waard.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik onderschrijf de stelling van mevrouw Idrissi. Ik wil geen misverstand laten bestaan over de inhoudelijke missie. Ik betreur dit evenzeer. Het is een politieke keuze.

Mijnheer Meremans, u moet voorzichtig zijn. Het is wel een gedeputeerde van uw partij die verantwoordelijk is voor cultuur bij de provincie. Mevrouw Idrissi, ik stel dan ook voor dat u uw vraag daar stelt en dat u ze daar scherp stelt. Mijnheer Meremans, dit is geen punt waar wij hier ten gronde een beslissing over moeten nemen. Dat is het spel van de democratie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Yamila Idrissi tot mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur, over het aanleggen van collecties met vertaalde Nederlandstalige literatuur in de Vlaamse bibliotheken - 226 (2013-2014)

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Op 21 november 2006 lanceerde schrijfster Margot Vanderstraeten in het opiniestuk 'Een Vlaamse bibliotheek van Babel' in De Morgen het idee om zoveel mogelijk Vlaamse bibliotheken met een aanbod van naar het Arabisch, Russisch of Turks vertaalde Nederlandstalige literatuur uit te breiden. Dit idee werd toen onder andere opgepikt door de stad Antwerpen. Onder de noemer 'bibliotheek van Babel' kwam er een collectie in de Permekebibliotheek.

Recent lezen we dat de Antwerpse Permekebibliotheek die collectie in stilte heeft verwijderd. Hoewel het Turks en Arabisch tot de meest gesproken talen behoren in Antwerpen, zijn er op enkele kinderboeken na geen Arabische en Turkse boeken meer te krijgen in de Antwerpse openbare bibliotheken.

Het beleid in Antwerpen steekt fel af tegen dat in andere grote Vlaamse steden. Gent biedt in zijn bibliotheken boeken aan in negen talen, waaronder ook het Turks, Russisch en Arabisch. In de Nederlandstalige bibliotheken in Brussel zijn boeken in meer dan zestig talen verkrijgbaar.

Ik wil niet ingaan op het specifieke debat dat gevoerd werd over de Permekebibliotheek. Dat is een lokale materie. Maar ik wil wel ingaan op het algemene belang van zo'n vertaalde collecties. Die zetten aan tot wederzijdse toenadering en begrip. Ze geven anderen de kans om ons te leren kennen door onze cultuur in hun moedertaal aan te reiken.

Toen ik mijn twee vragen indiende, had ik er geen flauw benul van dat ze iets met elkaar gemeen hadden maar dat is dus wel degelijk het geval. Het gaat immers over samenleven, elkaar leren kennen, participatie en nieuwe publieken.

Het is daarom belangrijk dat alle bibliotheken in Vlaanderen een collectie hebben waarin de voornaamste werken van Vlaamse auteurs aanwezig zijn, in het Nederlands en vertaald naar alle talen die onze steden kleuren: Frans, Engels, Duits, Hebreeuws, Perzisch, Turks, Arabisch, Afrikaans enzovoort.

Om dit te kunnen verwezenlijken is het noodzakelijk om vanop Vlaams niveau stappen te ondernemen. Daarbij is het de bedoeling om de bibliotheek van Babel uit te breiden naar alle andere bibliotheken.

Minister, hoe staat u tegenover dit idee? Kunt en zult u stappen ondernemen om het aanleggen van zo'n collecties in de Vlaamse bibliotheken aan te moedigen? Kunt en zult u het aanleggen van collecties met vertaalde Nederlandstalige literatuur financieel ondersteunen?

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Mevrouw Idrissi, het zal u hoogstwaarschijnlijk niet verbazen dat ik uw idee niet echt genegen ben. Het zou volgens mij onverstandig zijn indien de Vlaamse Regering daarin zou meegaan. Het zou behoorlijk absurd zijn dat een Vlaamse Regering die heel veel heeft ingezet op de Huizen van het Nederlands, op inburgering en op het feit dat de kennis van het Nederlands in het kader van de integratie zo belangrijk is, daarin meegaat.

We kennen de cijfers op de arbeidsmarkt van allochtonen die geen werk vinden. Heel vaak is het niet zozeer een bepaalde opleiding een hinderpaal maar wel de afdoende kennis van het Nederlands. Zelfs al is het met de bedoeling om onze cultuur te leren kennen, mevrouw Idrissi – want dat is dan weer het nobele aspect aan uw vraag –, lijkt het me niet wenselijk om daarvoor te zorgen met anderstalige werken. Ik denk dat er vooral een beleid moet worden gevoerd waarin we stimuleren dat ook allochtonen de bibliotheek opzoeken en daar Nederlandstalige werken lezen en zo doorgroeien naar de werken van de schrijvers van cultuur met de grote K. Ik denk dat dit de manier is waarop de Vlaamse Regering moet werken conform haar visie op inburgering en het aanleren van het Nederlands.

Bovendien is dit ook weinig realistisch, mevrouw Idrissi. U zegt dat er in bibliotheken werken moeten zijn in alle talen die onze steden kleuren. Dat is een heel mooi zinnetje maar dat zou betekenen dat er alleen al in Antwerpen 96 verschillende talen ter beschikking zouden moeten zijn in de bibliotheken. Dat lijkt me praktisch heel moeilijk. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de minister. Dit promoten zou enigszins haaks staan op het inburgeringsbeleid van minister Bourgeois en op de visie van de Vlaamse Regering op integratie.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik steun de vraag van mevrouw Idrissi. Ik vermoed dat het geen Vlaams initiatief is maar dat het door de bibliotheken zelf is genomen. Toch vind ik het een belangrijk signaal dat de Vlaamse bibliotheken die Nederlandstalige boeken verspreiden ook een brug slaan naar anderstalige auteurs en omgekeerd.

Het is ook belangrijk bruggen te bouwen tussen andere culturen en de Nederlandstalige cultuur zodat mensen die het Nederlands onvoldoende beheersen, stevige romans in hun eigen taal kunnen lezen. Dat is geen oneerbare kwestie. In onze samenleving zal meertaligheid in de toekomst de norm zijn. Dat zal niet alleen het Nederlands en Frans of het Nederlands en Engels zijn maar ook andere moedertalen, zij het op een sterke sokkel van het Nederlands. Als we die realiteit niet aanvaarden, dan missen we kansen in onze ontwikkeling als kruispunt van vele culturen – want dat is Vlaanderen.

Ik weet niet in welke mate de Antwerpse oefening en het wegnemen van die boeken een politieke visie als onderbouw heeft maar ik betreur dit. Een dergelijk initiatief zouden we net moeten verbreden. Dat is waar ook mevrouw Idrissi voor pleit.

De voorzitter: De heer Arckens heeft het woord.

De heer Erik Arckens: Mevrouw Idrissi, u zegt dat uw beide vragen sporen. Dat is zo op het vlak van diversiteit. Maar eigenlijk gaat deze vraag beter samen met de vraag van de heer De Coene over vertaalsubsidies voor non-fictie. U weet dat er in Muntpunt boeken zijn in een zestigtal talen. Op zich is dat een goede zaak. Als men in Brussel woont, dan bekijkt men de zaak toch wel enigszins anders. U hebt de discussie gevolgd over de vraag van de heer De Coene over vertaalsubsidies. Ik denk dat er een praktisch addertje onder het gras zit. U hebt heel wat talen opgenoemd. De heer De Coene spreekt over dertig taalprojecten die samen 250.000 à 300.000 euro zouden kunnen kosten. Het gaat dus over ongeveer 10.000 euro per boek.

Mevrouw Yamila Idrissi: Men zou kunnen beginnen met de boeken die al vertaald zijn, zoals de boeken die in Gent ter beschikking worden gesteld. Men zou die ook ter beschikking kunnen stellen in andere bibliotheken. Dat is mijn punt. Die boeken moeten niet allemaal

worden vertaald. Het is de bedoeling de vertaalde boeken ter beschikking te stellen en dat zoveel bibliotheken meedoen aan die bibliotheek van Babel.

De heer Erik Arckens: Ik denk niet dat dergelijke projecten de inburgering zouden tegenwerken, integendeel. Indien ik de kans zou krijgen om zelf Arabisch te spreken, dan zou ik dat interessant vinden om een en ander af te toetsen. Ik denk ook wel dat een aantal Nederlandstalige auteurs zichzelf graag eens in het Arabisch, Turks, Perzisch, Portugees, Zweeds, Chinees, Grieks, Japans, Russisch, cyrillisch of Angelsaksisch zouden zien.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro: Ik sluit me aan bij deze vraag met een lokale getuigenis. Ik vreesde een beetje dat er gezegd zou worden dat dit de integratie teniet zou doen. We merken in Vilvoorde dat we met een beperkt aanbod van vertaalde werken en tijdschriften twee groepen naar onze bibliotheek hebben gehaald die we wat aan het verliezen waren, met name studenten en scholieren die voor hun talenkennis andere talen willen leren. In Vlaanderen is de talenkennis van de jongeren er de afgelopen jaren niet spectaculair op vooruitgegaan. Dat is een aspect dat we niet uit het oog mogen verliezen.

Verder zien wij dat andere groepen, waaronder moeders met kinderen, die vroeger niet naar de bibliotheek kwamen, nu wel komen. Af en toe moeten we de ideologie een beetje laten varen en afgaan op de lokale ervaring. Ik ben zelf ook lokaal actief en heb liefst niet te veel inmenging van bovenaf. Maar het zou wel helpen indien goede praktijkvoorbeelden zouden worden gedeeld. Men kan in verschillende bibliotheken gaan kijken naar moderne manieren om nieuwe doelgroepen te bereiken, onder andere door het aanbieden van anderstalige literatuur, of het dan gaat over tijdschriften of literatuur, dat maakt niet zoveel uit, we zetten er alleen deuren mee open.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Deze vraag sluit inderdaad aan bij de discussie die we bij de eerste vraag hebben gehad over de taak van de bibliotheken. Ze sluit ook aan bij de vraag van de heer De Coene over vertaalsubsidies.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) kan vertalingen subsidiëren. Zij doen dat via subsidies voor uitgevers en auteurs. Het VFL ondersteunt ook buitenlandse uitgeverijen die een titel van een Vlaamse auteur uitgeven met vertaal- en productiesubsidies. Dat is al heel vaak op die manier gebeurd.

Openbare bibliotheken zijn gemeentelijke instellingen, maar wij bepalen de Vlaamse beleidsprioriteiten. We hebben in die beleidsprioriteiten voorop gesteld: “De openbare bibliotheek moet een onafhankelijk en pluriform informatieaanbod ter beschikking stellen, breed en zorgvuldig samengesteld, aangepast aan de behoeften van het doelpubliek en in een niet-commerciële omgeving.” Rekening houdend met de gemeentelijke autonomie kan ik niet zomaar opleggen hoe ze dit moeten opleggen, maar het is een aandachtspunt dat die ruimte er moet zijn.

Uit de gegevens die wij hebben, blijkt dat bijna een op de twee bibliotheken in een aangepaste dienstverlening voorziet voor anderstaligen en personen van andere afkomst. Een aangepaste dienstverlening kan op een verschillende manier aangeboden of vertaald worden in die bibliotheken. Het kan in veel gevallen gaan om een aangepaste collectie. De heer De Ro gaf ons daarvan een mooi praktijkvoorbeeld. Het toont dat het kan en dat lokale besturen dit absoluut ook doen.

De openbare bibliotheken worden vanuit Vlaanderen gesubsidieerd. In het totaal geven we jaarlijks 55,8 miljoen euro aan de bibliotheken. Het is een sector die goed ondersteund wordt. In het decreet wordt ook bepaald dat de bibliotheek: “van de middelen, bestemd voor de aankoop van gedrukte materialen, jaarlijks minstens 75 percent van het vastgestelde budget moet besteden aan Nederlandstalige publicaties.” Dat is een garantie dat er geen bibliotheken

zijn die alleen een anderstalig aanbod hebben, dit ligt vooral gevoelig in de Rand rond Brussel. Het is eigenlijk een sleutel die al jaren bestaat om dit veilig te stellen, het houdt natuurlijk ook in dat 25 procent wel naar andere boeken kan gaan, dit kan op een heel creatieve manier aan de lokale besturen worden aangeboden.

Het is ook daar goed dat de goede praktijkvoorbeelden, de manier waarop bibliotheken daar creatief mee omgaan zo veel mogelijk worden gedeeld. Lokaal, Cultuur en Steunpunt (LOCUS) en Bibnet doen dat ook. Ze verspreiden op die manier de 'good practices' onder de bibliotheken.

De voorzitter: Mevrouw Idrissi heeft het woord.

Mevrouw Yamila Idrissi: Minister, dank u wel. Dit sluit aan bij het antwoord dat u hebt gegeven op de vraag van de heer De Coene over extra middelen om in vertalingen te voorzien.

In het Antwerpse project zijn de boeken er al, maar het project, de goede praktijk, is afgeschaft. De vraag is dan ook hoe we ervoor kunnen zorgen dat de 'bibliotheek van Babel' in alle bibliotheken wordt overgenomen. U zegt dat u niet zomaar kunt inbreken in de lokale autonomie, maar dat u iets probeert te doen via goede praktijken en de bepaling dat 25 procent naar anderstalige boeken kan gaan.

Het belang van samenwerking op regionaal niveau is hier al aangehaald. We kunnen niet elke keer het warm water opnieuw uitvinden. Samenwerking tussen bibliotheken kan een belangrijke rol spelen. Wellicht zal het vaak ook gebeuren, maar als er nog maar een op twee bibliotheken het doet, dan wil dat ook zeggen dat 50 procent van de bibliotheken het niet doet. Er kan wel extra gestimuleerd worden door aan te geven wat er is, wat mogelijk is en wat goede praktijken zijn.

Hebt u er een zicht op, minister, waarom de 50 procent die het niet doet, het niet doet? Dat is een belangrijke vraag die moet worden gesteld.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Uw bijkomende vraag naar de reden waarom ze dit niet doen, heeft volgens mij veel te maken met de ligging. Een bibliotheek die echt in buitengebied ligt, heeft misschien geen of weinig publiek dat er interesse voor heeft. Ik meen dat dat een van de redenen is, maar ik heb dit niet zwart op wit staan. Ik zou moeten navragen of daar echt al onderzoek naar gedaan is, maar ik kan me voorstellen dat dat een van de redenen is en dat er meer op wordt ingezet in een stedelijke context en minder in gemeenten die er iets minder mee geconfronteerd worden. Ik meen dat dat een van de redenen kan zijn.

Mevrouw Yamila Idrissi: Dank u wel, maar het zou goed zijn om daar een beter zicht op te krijgen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■